

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania P. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 8 maja 2023 r., sygn. akt III AUa 1856/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami postępowania kasacyjnego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 8 maja 2023 r., po rozpoznaniu apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 17 września 2021 r., zmienił zaskarżone orzeczenie i oddalił odwołanie P. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z 14 maja 2019 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty socjalnej.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołujący się P. P., zaskarżając orzeczenie w całości, podniósł zarzut naruszenia art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2194 ze zm.), przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że data

ujawnienia się u skarżącego zewnętrznych zaburzeń psychicznych (2015 r.) jest datą powstania choroby psychicznej - schizofrenii paranoidalnej.

Mając na uwadze powyższy zarzut, odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz strony skarżącej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na oczywistą zasadność skargi. Wskazał, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny, w ślad za opiniami biegłej A. R., uznał, iż data ujawnienia u P. P. ostrych objawów psychotycznych w 2015 r. jest tożsama z datą powstania choroby - schizofrenii. Zdaniem odwołującego się, takie rozumowanie stanowi wykładnię art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej rażąco sprzeczną z jednolitą linią orzecznictwa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcie skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują poważne wątpliwości, koniecznością rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem kolejnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można pod pretekstem naruszenia prawa materialnego dążyć do podważenia dokonanych przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 248/09, LEX nr 1663571).

Formułując wniosek oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy

prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zasadniczym przedmiotem zarzutu stawianego wyrokowi Sądu drugiej instancji nie jest wykładnia przepisu prawa, lecz ustalenie faktyczne poczynione przez Sąd na podstawie opinii biegłego. Rozstrzygając spór, Sąd Apelacyjny ustalił, że wprowadzie odwołujący się jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, jednak niezdolność ta datuje się od 8 października 2015 r., zaś naruszenie sprawności organizmu skutkujące ową niezdolnością nie powstało przed ukończeniem przez skarżącego 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole (odwołujący się ukończył 18 lat w dniu 2 kwietnia 2011 r., zaś naukę w szkole zawodowej gastronomicznej zakończył w maju 2013 r. (13 maja 2013 r. został skreślony z listy uczniów - zaświadczenie Zespołu Szkół [...] w K. z 2 marca 2020 r. w aktach rentowych). Podkreślenia wymaga, że dopiero ostre objawy psychotyczne, które ujawniły się w 2015 r., dawały podstawę do uznania odwołującego się za osobę całkowicie niezdolną do pracy, a więc niezdolną do wykonywania jakiegokolwiek pracy zarobkowej. W ocenie Sądu drugiej instancji, sporządzone przez biegłą psychiatrę opinie stanowiły w pełni miarodajny dowód,

wyjaśniając w sposób rzeczowy, logiczny i przekonujący kwestie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Biegła obszernie i szczegółowo opisała przebieg procesu leczenia skarżącego od czasu dzieciństwa aż do momentu powstania całkowitej niezdolności do pracy z powodu schizofrenii. Wnikliwie przedstawiła obraz i przyczyny zaburzeń zachowania w czasie przypadającego na okres szkolny kształtowania się osobowości odwołującego się, wyjaśniając przy tym, że ujawnione w 2015 r. objawy psychotyczne nie miały związku z zaburzeniami zachowania w okresie adolescencji.

W świetle powyższego nie można zgodzić się ze skarżącym, że Sąd Apelacyjny poprzestał na ustaleniu terminu początkowego leczenia szpitalnego. Odwołujący się słusznie podnosi, że przy wykładni art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej sądy ubezpieczeń społecznych powinny brać pod uwagę specyfikę chorób psychicznych - ich powstania (etiologii) i przebiegu. Nie jest możliwe oparcie się wyłącznie na dacie ujawnienia objawów zewnętrznych choroby i rozpoczęcia przez wnioskodawcę udokumentowanego leczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 6/11, LEX nr 1026617). Jednakże w rozpoznawanej sprawie nie występuje wyżej opisany przypadek ograniczenia ustaleń faktycznych. Konkluzja Sądu, oparta na wiedzy specjalistycznej biegłego, jest efektem rozważania całokształtu sytuacji zdrowotnej osoby chorej psychicznie.

Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Stąd też podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów. Zarzutem takim jest nie tylko zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., lecz także przepisów regulujących sposób ustalania faktów. Każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z podstawą faktyczną rozstrzygnięcia, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny. Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi

stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego - również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na nieprawidłowym ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania rozstrzygnięto stosownie do art. 102 k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]